

STRATEGIA WSPÓŁPRACY GMINY KISIELICE Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI NA LATA 2015-2020

foto: Arkadiusz Pękala

Ksielice, kwiecień-maj 2015

OPRACOWANIE:

 FUNDACJA ROZWOJU
WARMII I MAZUR

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści

1. Wstęp.	3
2. Wykaz osób biorących udział w pracach grupy planowania strategicznego.	5
3. Indeks skrótów.	5
4. Historia organizacji pozarządowych w Polsce.	5
5. Zasady współpracy organizacji pozarządowych z samorządem:	6
5.1. definicja organizacji pozarządowych a trzeci sektor,	6
5.2. akty prawne dotyczące współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi,	6
5.3. Organizacja Pożytku Publicznego,	7
5.4. możliwości współpracy Samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi.	7
6. Zasady współpracy samorządu i organizacji pozarządowych:	9
a) zasada pomocniczości,	9
b) zasada suwerenności,	10
c) zasada partnerstwa,	10
d) zasada efektywności,	10
e) zasada uczciwej konkurencji,	11
f) zasada jawności.	11
7. Współpraca Gminy Ksielice z Organizacjami pozarządowymi:	12
a) charakterystyka społeczno gospodarcza gminy Ksielice,	12
b) współpraca gminy Ksielice z organizacjami pozarządowymi w latach 2011-2014,	14
c) obraz organizacji pozarządowych w gminie Ksielice,	15
8. Analiza SWOT współpracy gminy Ksielice z NGO.	16
9. Rozwój strategiczny współpracy gminy Ksielice z organizacjami pozarządowymi:	18
a) wizja współpracy na lata 2015-2020,	18
b) misja współpracy,	20
c) cele strategiczne i operacyjne.	20
10. Zadania priorytetowe realizowane w latach 2015-2020	22
10.1. Budżet obywatelski	22
10.2. Gminna Rada Organizacji Pozarządowych	22
11. System wdrażania strategii	23
12. System monitorowania i oceny realizacji strategii.	24
12.1. Samoocena jst za pomocą Lokalnego Indeksu Jakości Współpracy	24
13. Organizacje pozarządowe i jednostki organizacyjne uczestniczące w projekcie	25

1. Wstęp

Samorząd gminny jako wyodrębniony w strukturze państwa związek społeczności lokalnej funkcjonujący w randze gminy, która z mocy prawa powołana jest do samodzielnego wykonywania zadań administracji publicznej, a także wyposażona w materialne środki umożliwiające realizację nałożonych zadań. Tym samym samorząd uczestniczy w sprawowaniu władzy publicznej, a w ślad za tym wykonuje przysługujące mu w ramach ustaw zadania publiczne o charakterze lokalnym.

Zaspokajanie głównych potrzeb mieszkańców gminy w różnych dziedzinach powinno być głównym celem działania władz samorządowych. Działania te powinny m.in. prowadzić do zwiększenia poziomu życia jej mieszkańców, zapewnienia odpowiedniego poziomu dochodów, zapewnienia infrastruktury mieszkaniowej oraz użytkowej, właściwej opieki zdrowotnej, bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz zaspokojenia potrzeb edukacyjnych, kulturalnych, sportowych innych. Dzisiejszy stan prawny wskazuje, iż potrzeby społeczności lokalnej władze gminy mogą a nawet powinny spełniać przy pełnej współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie jednostki samorządowej i nie tylko. Aktywna współpraca władz gminnych z organizacjami pozarządowymi w tym zakresie pozwala na większe utożsamianie się mieszkańców z gminą, rozwijać świadomość odpowiedzialności za nią.

Opracowana w tym celu Strategia Współpracy Gminy Kisielice z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2015-2020 stanowi dokument określający zasady w zakresie wspierania przez gminę działalności organizacji pozarządowych, które będąc suwerennymi i partnerskimi w stosunku do samorządu mogą znacznie wspomóc jego działania. Budowa społeczeństwa obywatelskiego, włączanie społeczności lokalnej do wspólnego z samorządem rozwiązywania problemów społecznych i zaspokajanie ich potrzeb to w obecnym systemie ustrojowym priorytetowe zadania samorządu. Opracowana strategia jest uzupełnieniem uchwalanego corocznie Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Celem strategii jest opracowanie długofalowego programu działań mających na celu doprowadzenie współpracy samorządu z organizacjami do wzorców obowiązujących w demokracjach europejskich. Zadaniem strategii jest też sformułowanie strategicznych celów współpracy i wypracowanie takich efektywnych mechanizmów jej realizacji pomiędzy Gminą Kisielice a organizacjami by efekty tej współpracy były jak najkorzystniejsze dla samorządu, organizacji i społeczeństwa. Określenie w dokumencie mechanizmów współpracy nastawionych na działania bezkosztowe lub takie, które mogą być realizowane ze środków zewnętrznych powinny przyczynić się do efektywnego wykorzystania środków oraz wykorzystania potencjału ludzkiego drzemącego w członkach organizacji pozarządowych. Niniejsza strategia poddaje ocenie aktualny stan współpracy samorządu z organizacjami biorąc pod uwagę aktualne możliwości organizacji i stan prawny. Określa możliwości poprawy tej współpracy.

Strategia Współpracy Gminy Kisielice z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2015-2020 jest składowym elementem projektu „Współpraca się opłaca”, który był realizowany od października 2014 r. do lutego 2015 r. ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Priorytetu V. Dobre rządzenie, 5.4 Rozwój potencjału III sektora, 5.4.2 Rozwój dialogu obywatelskiego.

Przygotowywanie Strategii miało miejsce podczas sześciu spotkań roboczych Grupy Planowania Strategicznego składającej się z przedstawicieli organizacji pozarządowych, które zgłosiły swój udział w tym projekcie oraz przedstawicieli lokalnego samorządu.

Terminy i tematyka spotkań Grupy Planowania Strategicznego

TERMIN	TEMATYKA SPOTKANIA
13.03.2015	Współpraca jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia polityk publicznych: - współpraca samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych przy diagnozowaniu lokalnych problemów i wyzwań, - wzajemne informowanie się samorządu i organizacji pozarządowych, - współtworzenie przez samorząd i organizacje pozarządowe strategii programów realizacji polityk publicznych oraz rozwiązań instytucjonalnych.
18.03.2015	- konsultowanie założeń i aktów normatywnych oraz zasad realizacji innych przedsięwzięć, - współpraca samorządu i organizacji pozarządowych przy wdrażaniu polityk publicznych, - uczestnictwo organizacji pozarządowych w ocenie realizacji polityk programów.
25.03.2015	Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań publicznych: - realizacja zadań publicznych z wykorzystaniem form finansowych, - realizacja zadań publicznych z wykorzystaniem form niefinansowych.
8.04.2015	- partnerstwo projektowe w realizacji zadań publicznych, - Budżet Obywatelski.
15.04.2015	Infrastruktura współpracy, tworzenie warunków do społecznej aktywności: - system wspierania inicjatyw obywatelskich i organizacji pozarządowych, - wspieranie procesów integracji sektora organizacji pozarządowych, - partnerstwo lokalne. Ocena silnych i słabych stron: - silne i słabe strony organizacji pozarządowych, - silne i słabe strony gminy Kisielice. Monitoring i ewaluacja zasad współpracy samorządu i organizacji pozarządowych.
27.04.2015	Prezentacja wypracowanych form współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi dla zaproszonych na spotkanie przedstawicieli organizacji.

Spotkania robocze odbywające się na przełomie marca i kwietnia miały na celu ukazanie mocnych i słabych stron organizacji oraz mocnych i słabych stron współpracy NGO z samorządem. Badany był potencjał lokalnych NGO, formułowane były zadania, cele strategiczne i operacyjne do osiągnięcia.

Poddanie dokumentu szerokim konsultacjom społecznym miało na celu uwzględnienie wniosków nie tylko osób opracowujących współpracę ale również wszystkich, którzy są zainteresowani współpracą i mają inne spojrzenie na zawarte w Strategii problemy. Niniejsza Strategia ma charakter otwarty a co za tym idzie, może być na bieżąco poddawana ewaluacji i aktualizacji gdy tylko pojawią się nowe uwarunkowania społeczno-gospodarcze, prawne oraz zmieniają się możliwości finansowe gminy. Rada Miejska w Kisielicach uchwalając niniejszą strategię uwzględniła możliwość dokonywania odpowiednich korekt przy zachowaniu procedur prawnych.

2. Lista osób biorących udział w opracowaniu Strategii:

L.P.	NAZWISKO I IMIĘ	REPREZENTOWANA ORGANIZACJA/SAMORZĄD
1.	Wróblewski Michał	Samorząd
2.	Lejmanowicz Beata	Stowarzyszenie „Pod Tęczą”
3.	Górecka Hanna	Stowarzyszenie „Pod Tęczą”
4.	Teska Mariola	Stowarzyszenie „Pod Tęczą”
5.	Szalkowska Wioletta	Młodzieżowy Klub „Huragan” w Klimach
6.	Więcek Janusz	Rada Miejska

3. Indeks skrótów:

SKRÓT	DEFINICJA
NGO	Organizacja Pozarządowa
GPS	Grupa Planowania Strategicznego
JST	Jednostka Samorządu Terytorialnego
OPP	Organizacja Pożytku Publicznego
MPiPS	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
KRS	Krajowy Rejestr Sądowy
UoPPIW	Ustawa o Pożytku Publicznym i Wolontariacie
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
KGW	Koło Gospodyń Wiejskich
UM	Urząd Miejski w Kisielicach
UE	Unia Europejska
Strategia	Strategia Współpracy Gminy Kisielice z Organizacjami Pozarządowymi
ROP	Rada Organizacji Pozarządowych
WMUW	Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki

4. Historia organizacji pozarządowych w Polsce

Powstanie i rozwój organizacji pozarządowych w dzisiejszym znaczeniu tego słowa miał już miejsce w Polsce wczesnochrześcijańskiej. Polska po przyjęciu chrztu znalazła się w kręgu wpływów kultury łacińskiej. W okresie średniowiecza kościół katolicki odgrywał niebagatelną rolę w dziedzinie edukacji i działań dobroczynnych. Ze źródeł wczesnochrześcijańskich można wnioskować, iż jedną z pierwszych, jeżeli nie pierwszą instytucją charytatywną na ziemiach polskich był ufundowany przez fundację biskupią w 1108 roku szpital we Wrocławiu. Również średniowieczni władcy nie stronili od dobroczynności darowizn. Przykładem tego może być chociażby Uniwersytet Jagielloński. Zasadniczy przełom w historii polskiego trzeciego sektora to zabory i utrata niepodległości. Archetyp Polaków gdzieś podświadomie nakazywał im jednoczyć się w obliczu zagrożenia i stał się impulsem do powstania polskiego społeczeństwa obywatelskiego. W okresie rozbiorowym organizacje społeczne rozwijały działalność w obszarze filantropijno-oświatowym, niepodległościowym i gospodarczym. Warszawskie Towarzystwo Dobroczynności założone w 1824 roku było jedną z pierwszych świeckich organizacji

filantropijnych. W tym okresie tworzyły się towarzystwa i kluby niepodległościowe inspirujące do zrywów narodowowyzwoleńczych. Natomiast w sferze gospodarczej bardzo aktywnie rozwijały się organizacje samopomocowe i spółdzielcze. Działalność fundacji i stowarzyszeń na ziemiach polskich pod zaborami regulowały akty prawne państw zaborczych takie jak Kodeks Cywilny Austriacki czy Kodeks Cywilny Niemiecki. Natomiast w zaborze rosyjskim przepisy carskie. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku działalność fundacji regulował Dekret z dnia 7 lutego 1919 r. o fundacjach i o zatwierdzeniu darowizn i zapisów. Według statystyk w 1932 roku różnym resortom podlegało w Polsce 3 094 fundacje. Okres II wojny światowej i czasy PRL-u w znacznym stopniu zahamowały rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Po roku 1945 ówczesny system pozostawił organizacje i fundacje podporządkowane totalitaryzmowi i zupełnie ograniczył ich autonomię a działalność podlegała bardzo rygorystycznym kontrolom. Nawet ocieplenie po roku 1956 nie przywróciło organizacjom pełnej suwerenności. Dopiero po roku 1989 powstały podwaliny do rozwoju trzeciego sektora. Jednakże naleciałości historyczne i powodowana tym świadomość nie pozwalały społeczności na natychmiastową budowę społeczeństwa obywatelskiego. W ostatnim okresie powstało wiele centralnych organizacji i instytucji charytatywnych. Ostatnie lata to jednak bardzo szybki wzrost liczby lokalnych organizacji pozarządowych, które oprócz Ochotniczych Straży Pożarnych stały się animatorami życia społeczno-kulturalnego w swoich środowiskach stopniowo dorastając do stawianych przed nimi zadań.

5. Zasady współpracy organizacji pozarządowych z samorządem

5.1. Definicja organizacji pozarządowych a trzeci sektor

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2014, poz. 1118 z późn. zm.) organizacjami pozarządowymi są niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych i niedziałające w celu osiągnięcia zysku osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębne ustawy przyznają zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia z zastrzeżeniem ust. 4. ustawy. Zgodnie z definicją podawaną przez www.ngo.pl jest to tłumaczenie angielskiego zwrotu non-governmental organization (NGO). Używane jest również zamiennie organizacja non profit. Natomiast trzeci sektor to określenie używane w stosunku do tych organizacji. Odwołuje się ono do podziału aktywności społeczno-gospodarczej nowoczesnych państw demokratycznych na trzy sektory. Pierwszy to administracja publiczna, drugi to sfera biznesu a trzeci to właśnie NGO, działające społecznie, nie dla zysku. Organizacje te mogą jednak prowadzić działalność gospodarczą pod warunkiem, że dochody nie są dzielone pomiędzy członków lecz przeznaczane są na rozwijanie działalności organizacji.

5.2. Akty prawne dotyczące współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi

Wymienione w tym rozdziale akty prawne to tylko część przepisów regulujących zasady współpracy pomiędzy administracją publiczną a organizacjami pozarządowymi. Przy ich wyborze wzięto pod uwagę obszar realizacji Strategii, główne priorytety i zadania samorządu oraz deklarowane przez organizacje cele statutowe, czyli charakter i profil organizacji z terenu gminy Kisielice. Na tej podstawie wyodrębniono następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Tekst jednolity: Dz. U. z 2013, poz. 594 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r., poz. 1118 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r., Nr 79, poz. 873 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Tekst jednolity: Dz. U. z 1991 r., Nr 46, poz. 203 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r., Nr 178, poz. 2104 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 885 z późn. zm.)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (T.J. Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie wzoru oferty i ramowego wzoru umowy dotyczących realizacji zadania publicznego oraz wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz. U. z 2011 r., Nr 6, poz. 25)

5.3. Organizacje pożytku publicznego

Organizacje pożytku publicznego to organizacje pozarządowe, które na podstawie Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie uzyskały w sądzie status pożytku publicznego. Status Organizacji Pożytku Publicznego może uzyskać organizacja pozarządowa jak również spółka kapitałowa powołana w celu niezwiązanym z prowadzeniem działalności gospodarczej, jeżeli prowadzi przez co najmniej dwa lata działalność w obszarach tzw. pożytku publicznego, które zostały określone ustawą. Ponadto organizacja musi spełniać kryteria dotyczące m.in. jawności działania, kontroli w organizacji. Status organizacji pożytku publicznego mogą również uzyskać osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów ustawy o stosunku państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku państwa do innych kościołów oraz związków wyznaniowych oraz Ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania. Organizacją pożytku publicznego nie mogą zostać spółdzielnie socjalne oraz stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.

5.4. Możliwości współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi

Zapisy znajdujące się w tzw. ustawach samorządowych jako jedno z zadań własnych wymieniają współpracę z organizacjami pozarządowymi. Zapis ten pozwala tworzyć jednostki wspierające działalność NGO, tzw. inkubatory NGO. Pozwala to samorządom udzielać pożyczek, poręczeń gwarancji organizacjom pozarządowym. Ustawa o pożytku publicznym i wolontariacie wymienia formy współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi, którymi są:

- zlecenie zadań publicznych;
- wzajemne informowanie się o kierunkach prowadzonych działań;
- konsultowanie założeń i projektów aktów normatywnych dotyczących współpracy z NGO;
- tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym;
- umowy dotyczące wykonania inicjatyw lokalnych;
- umowy partnerstwa określone w Ustawie o prowadzeniu polityki rozwoju.

Można tam znaleźć nowe mechanizmy współpracy z organizacjami pozarządowymi, wśród których można wyróżnić:

- tworzenie i prowadzenie jednostek, których celem jest działalność na rzecz organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3;
- gmina może udzielać pożyczek, poręczeń i gwarancji organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 na realizację zadań ze sfery pożytku publicznego;
- tworzenie wieloletnich programów współpracy;
- funkcjonowanie Rady Działalności Pożytku Publicznego na szczeblu gminnym.

Obowiązkiem organu stanowiącego nakładanym przez ustawę jest przyjmowanie w drodze uchwały dotyczącej sposobu konsultowania z radami działalności pożytku publicznego, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji.

Katalog zadań nie jest katalogiem zamkniętym, a praktyka współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a samorządem wyznacza wiele nowych rozwiązań, które są zgodne z przepisami prawa i kompetencjami samorządu.

Działalność społecznie użyteczna jako działalność pożytku publicznego prowadzona przez organizacje pozarządowe obejmuje katalog wielu zadań. Zadania publiczne obejmują zadania w zakresie:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób;
- działalności na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- działalności charytatywnej;
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- działalności na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- ochrony i promocji zdrowia;
- działalności na rzecz osób niepełnosprawnych;
- promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
- działalności na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- działalności wspomagającej rozwój techniki, wynalazczości i innowacyjności oraz rozpowszechnianie i wdrażanie nowych rozwiązań technicznych w praktyce gospodarczej;
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania;
- wypoczynku dzieci i młodzieży;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu;
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- turystyki i krajoznawstwa;
- porządku i bezpieczeństwa publicznego;

- obronności państwa i działalności Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- upowszechniania i ochrony wolności praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- ratowania i ochrony ludności;
- pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą;
- upowszechniania i ochrony praw konsumentów;
- działalności na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- promocji o organizacji wolontariatu;
- pomocy Polonii i Polakom za granicą;
- działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych;
- promocji Rzeczypospolitej Polskiej za granicą;
- działalności na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;
- przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym.

6. Zasady współpracy samorządu i organizacji pozarządowych

Dobra i aktywna współpraca między organizacjami pozarządowymi a samorządem lokalnym wymaga spełnienia wielu warunków i winna opierać się na obustronnej chęci współpracy, wzajemnym zrozumieniu i na określonym zbiorze zasad określonych w Ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zasady te określają obowiązki obu stron, zwłaszcza samorządów. Szereg z nich wynika z powszechnie zrozumiałych i akceptowanych zasad współżycia społecznego. Z zasady prowadzącej się one do dbałości o dobro wspólne społeczności lokalnej dobrostan jej mieszkańców. Szczególnie tych, którzy wymagają wsparcia z uwagi na osobiste i społeczne bariery, które utrudniają im korzystanie z różnych dóbr publicznych.

Prezentowane poniżej zasady stanowią coś w rodzaju osi modelu współpracy samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi. Zasady te stanowią podstawę rozumienia współpracy w poszczególnych płaszczyznach i obszarach.

- a) Zasada pomocniczości (subsydiarności)** oznacza, że kolejne problemy powinny być rozwiązywane u samego źródła. Jeżeli obywatele mają potencjał do poradzenia sobie z nimi, to samorząd powinien pozostawić im pole do działania. Z zasady każda władza jest służebna wobec obywateli i nie powinna ingerować w życie społeczne, o ile nie jest to uzasadnione określonymi warunkami i okolicznościami. Zasada pomocniczości zakłada, że problemy publiczne są rozwiązywane na tym szczeblu, na którym powstają. To tworzy najlepsze warunki do efektywnego działania. Oznacza to, że nie powinno pozbawiać się obywateli możliwości wykonywania tego co sami potrafią. Każdy obywatel powinien mieć prawo sam zaspokajać swoje potrzeby a interwencja jest uzasadniona, gdy obywatel nie jest w stanie sam ich zaspokoić. Lokalne instytucje powinny przede wszystkim nieść „pomoc dla samopomocy”, czyli wspierać jednostkę w tym czego nie jest w stanie sama dokonać. Wszystko to powinno służyć usamodzielnianiu się grup i osób wymagających pomocy. Po uzyskaniu efektu „pomocy dla samopomocy” powinno to zostać wstrzymane. Samorząd zatem powinien:

- przekazywać realizację zadań wraz z niezbędnymi zasobami organizacjom o ile są one w stanie zrealizować zadanie zgodnie z ustalonym standardem;
- wspierać realizację inicjatyw obywatelskich w sytuacji kiedy pomoc samorządu jest niezbędna.

Organizacje pozarządowe powinny:

- podejmować tylko takie zadania, które są w stanie wykonać z pożytkiem dla lokalnej społeczności;
- wspierać oddolne, nieformalne inicjatywy obywatelskie w sytuacji kiedy ta pomoc jest niezbędna;
- działać w taki sposób aby wzmocnić mieszkańców w decydowaniu o swoich sprawach i samodzielnym funkcjonowaniu w społeczności.

b) Zasada suwerenności mówi o tym, że współpracujący ze sobą partnerzy zachowują niezależność we wzajemnych relacjach. W relacjach pomiędzy jednostkami samorządu a organizacjami pozarządowymi oznacza to, że:

Samorząd powinien:

- szanować niezależność działań organizacji pozarządowych w zakresie zarówno ich decyzji personalnych jak i programowych oraz finansowych;
- szanować i respektować niezależność organizacji pozarządowych w realizacji celów statutowych, dążeń programowych i ich realizacji z innymi podmiotami.

Organizacje pozarządowe powinny:

- zachować niezależność w trakcie współpracy z samorządem;
- szanować i respektować kompetencje samorządu.

Zasada suwerenności zapewnia obu partnerom prawo do:

- wzajemnej konstruktywnej wymiany opinii, w tym opinii krytycznych. Nie powinno to ograniczać ich wzajemnej współpracy;
- własnej reprezentacji (co oznacza, że strony występują w ramach uzyskanych kompetencji i w imieniu osób, które reprezentują);
- wzmacniania swoich struktur organizacyjnych dla wzbogacania potencjału do efektywnego działania.

c) Zasada partnerstwa oznacza, iż współpraca pomiędzy samorządem lokalnym, a organizacją pozarządową opiera się na wzajemnej korzyści. Obie strony wyrażają wolę wspólnych działań oraz chęć współdziałania w celu rozwiązywania problemów lokalnej społeczności. Wszystkie organizacje, podmioty oraz inne instytucje wymienione w ustawie powinny na równych zasadach uczestniczyć w diagnozowaniu, definiowaniu i rozwiązywaniu problemów lokalnej społeczności. Wspólnym określaniu standardów zadań publicznych. Zasada ta zakłada, że wszystkie strony współpracują ze sobą w oparciu o zasady współdziału, współdecydowania i współodpowiedzialności.

d) Zasada efektywności wymaga od partnerów współpracy, stałego podnoszenia potencjału do sprawnego realizowania zadań publicznych. Powinny być one wykonywane w oparciu o reguły gospodarności, tworzenia maksymalnej wartości za określone nakłady i szanowania publicznych zasobów. Strony powinny brać pod uwagę dobrą jakość i użyteczność proponowanych rozwiązań

na rzecz realizacji celu, gospodarność, umiejętność planowania oraz odmienność w mierzeniu efektywności działań standardowych i innowacyjnych z czego wynika, że:

- efektywność w działaniach innowacyjnych oznacza nowe rozwiązania korzystne dla społeczności;
- efektywność w działaniach standardowych oznacza relację cena/jakość z uwzględnieniem korzyści dla społeczności;
- jakość obejmuje standard realizacji zadania i jego wartość społeczną;
- działania innowacyjne obarczone są ryzykiem, które jest akceptowane.

e) Zasada uczciwej konkurencji zakłada, że wszystkie odpowiednio przygotowane podmioty mają szansę rywalizować o możliwość wykonywania zadań, można znaleźć najbardziej efektywnego realizatora zadań publicznych. Zasada ta wskazuje, że wszystkie organizacje pozarządowe powinny mieć równy dostęp do możliwości współpracy.

W związku z tym samorząd powinien:

- traktować organizacje jak i jednostki sobie podległe jako podmioty podlegające ocenie zgodnie z zasadą efektywności;
- przeciwdziałać trendom monopolistycznym;
- przeciwdziałać konfliktowi interesów związanych z łączeniem funkcji publicznych i społecznych.

Organizacje pozarządowe z kolei powinny:

- potrafić łączyć interesy swoje i swoich podopiecznych z interesami wspólnoty;
- wspólnie uczestniczyć w ustaleniu zasad uczciwej konkurencji (wspólnie wypracować kryteria niedyskryminujące, jawne, dotyczące każdego uczestnika współpracy i wszystkich sektorów).

f) Zasada jawności zakłada, że partnerzy współpracy wzajemnie udostępniają sobie pełną i prawdziwą informację na temat obszarów swojego działania, które są istotne z punktu widzenia budowania wysokiej jakości partnerstwa. Wynika to z potrzeby budowania wzajemnego zaufania. Informacja powinna być podana w taki sposób i w takich formach aby była jak najbardziej dostępna, zawierać ważne elementy z punktu widzenia odbiorcy, klarowna pod względem treści i jasności przekazu.

7. Współpraca gminy Ksielice z organizacjami pozarządowymi

a) Charakterystyka społeczno gospodarcza gminy

Mapa na podstawie folderu „Gmina Ksielice”. Wydanie z 2014 roku.

Gmina Kisielice leży w powiecie iławskim na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego. Sąsiaduje od północnego-wschodu z gminą Susz, od wschodu z gminą Iława, leżącymi w powiecie iławskim, od południa z gminą Biskupiec Pomorski w powiecie nowomiejskim. Na południowym-zachodzie gmina Kisielice graniczy z gminą Łasin w powiecie grudziądzkim w województwie kujawsko-pomorskim, a na północnym-zachodzie z gminami: Prabuty i Gardeja, leżącymi w powiecie kwidzyńskim w województwie pomorskim.

Gmina Kisielice zajmuje powierzchnię około 17 286 ha. Stanowi to ogółem 173 km². W skład gminy wchodzi miasto Kisielice oraz 15 sołectw: Biskupiczki, Butowo, Goryń, Jędrychowo, Kantowo, Klimy, Krzywka, Limża, Łęgowo, Łodygowo, Ogrodzieniec, Pławty Wielkie, Sobiewola, Trupel, Wola.

Gmina Kisielice jest gminą typowo rolniczą, z elementami przemysłu rolno- spożywczego oraz usług dla rolnictwa indywidualnego. Obszary przeznaczone na użytki rolne zajmują ok. 73,0 % powierzchni gminy, w tym: grunty orne – 63,0 %, łąki – 4,9 % , pastwiska – 4,3 %, sady – 0,8 %. Gmina posiada niski wskaźnik zalesienia – ok. 13 %. Pozostałe grunty – 14,0 %. Na terenie gminy znajduje się 10 jezior: 4 większe o powierzchni 85-300 ha oraz 6 mniejszych o powierzchni 5-10 ha.

Liczba mieszkańców gminy w latach 2010-2014*

LATA		2010	2011	2012	2013	2014
Liczba mieszkańców	Ogółem	6238	6210	6203	6137	6395
	W tym mężczyzn	3176	3168	3166	3156	3245
Gęstość zaludnienia os/km ²		36,1	35,8	35,8	35,4	36,9

*Dane Głównego Urzędu Statystycznego

Liczba uczniów w szkołach w latach 2011-2014*

SZKOŁA	2011	2012	2013	2014
SP Goryń	65	71	68	72
SP Łęgowo	79	73	73	73
SP Kisielice	265	270	266	293
Gimnazjum	234	223	204	187
Razem	643	637	611	625

*Dane Urzędu Miejskiego w Kisielicach

Dane GUS świadczyć mogą o stabilności ilości mieszkańców gminy. Jednak rzeczywistość wydaje się być inna. Gmina ma charakter rolniczy i gro jej mieszkańców utrzymuje się pracy w rolnictwie. Zwiększenie się obszarowe gospodarstw rolnych oraz bardzo rozwinięta mechanizacja powodują, iż zmniejsza się zapotrzebowanie na całoroczną siłę roboczą natomiast prace sezonowe nie zaspakajają w tym zakresie potrzeb mieszkańców. Brak zakładów przemysłowych w samej gminie Kisielice jak również w okolicznych miastach jak Iława, Susz, czy Prabuty spowodowały bardzo dużą emigrację zarobkową do krajów Europy Zachodniej.

b) Współpraca gminy Kisielice z organizacjami pozarządowymi w latach 2011-2014

Gmina Kisielice prowadzi wieloaspektową współpracę z organizacjami pozarządowymi. Działania samorządu mają charakter nie tylko wsparcia finansowego, ale również niefinansowy przejawiający się głównie w udostępnianiu obiektów gminnych i pomocy logistycznej przy organizacji imprez. Wsparcie finansowe dotyczyło różnych dziedzin działalności takich jak pomoc społeczna, kultura o ochrona dziedzictwa narodowego oraz kultura fizyczna i sport. Zgodnie z zapisami Roczno Programu Współpracy, współpraca niefinansowa stanowi istotny element współdziałania Gminy Kisielice z organizacjami pozarządowymi. To nie tylko wsparcie doradcze, jakie udzielają pracownicy, ale także wsparcie w zakresie bezpłatnego korzystania z mienia komunalnego: świetlic wiejskich, amfiteatru, sal konferencyjnych urzędu, które uregulowane jest w Zarządzeniu Nr 2/2013 Burmistrza Kisielic z dnia 10 stycznia 2013 roku. To także bezpłatne udostępnienie od roku 2013 zakładki na portalu internetowym Urzędu „Stowarzyszenia Gminy Kisielice”, gdzie mogą publikować swoje osiągnięcia i informacje, publikacje w prasie, udostępnienie kserokopiarki. Ponadto w Gminie zrealizowano dotychczas kilka projektów z udziałem NGO i samorządu jako partnerów, istnieją też przykłady wspólnych działań organizacji ze sobą, ale również z Urzędem.

Dotacja z budżetu dla organizacji pozarządowych w latach 2011-2014

	2011	2012	2013	2014
Wysokość dotacji w PLN	133600,00	143000,00	103000,00	109000,00
Ilość konkursów	9	10	9	10

źródło: http://bip.warmia.mazury.pl/kisielice_gmina_miejsko_-_wiejska/

Przewidywana dotacja na rok 2015 wynosi 98100,00 PLN. Obniżenie dotacji w ostatnich latach w stosunku do lat 2011-2012 wynika z faktu obciążeń kredytowych budżetu gminy i konieczności spłaty zaciągniętych kredytów.

Z dotowanych działań największe środki przeznaczone były na kulturę fizyczną i sport co związane było z dużą dotacją na działalność klubu sportowego MLKS „OLIMPIA” KISIELICE.

Procentowy udział różnych dziedzin działalności w dotacji*

	2011	2012	2013	2014
Pomoc społeczna	7,63%	6,99%	7,77%	7,34%
Kultura i ochrona dziedzictwa	7,78%	14,69%	11,65%	16,51%
Kultura fizyczna i sport w tym klub sportowy MKLS „OLIMPIA” KISIELICE	84,59% 71,10%	78,32% 69,93%	80,58% 72,81%	76,15% 68,80%

*Dane Urzędu Miejskiego z wykonania budżetu za poszczególne lata

c) Organizacje pozarządowe w gminie Ksielice*

L.p.	Nazwa organizacji	Liczba członków w latach				
		2010	2011	2012	2013	2014
1.	OSP Butowo	31	32	22	21	22
2.	OSP Goryń	65	56	58	68	68
3.	OSP Jędrychowo	71	83	87	84	82
4.	OSP Ksielice	55	74	75	62	62
5.	OSP Klimy	34	33	32	37	36
6.	OSP Łęgowo	33	33	16	20	20
7.	Młodzieżowy Klub Sportowy „Huragan” w Klimach	16	21	25	27	26
8.	„NASZA PRZYSZŁOŚĆ W BUTOWIE”	28	28	28	28	29
9.	MLKS „OLIMPIA” KISIELICE	93	92	96	71	68
10.	LZS Ksielice	31	29	29	30	29
11.	Koło Gospodyń Wiejskich w Ksielicach	30	35	35	40	40
12.	Na rzecz rozwoju wsi Klimy	22	22	22	21	20
13.	„Zgoda” Limża	17	19	18	19	21
14.	„Pod Tęczą” Ksielice	15	15	15	15	15
15.	STOWARZYSZENIE NA RZECZ POMOCY DZIECIOM I MŁODZIEŻY NIEPEŁNOSPRAWNYM „ROZWIŃ SKRZYDŁA”	Powstało w 2013 roku			15	22

*Dane na podstawie sprawozdań organizacji

Liczebność organizacji jest płynna i nie zawsze możliwa do ustalenia faktycznej liczby aktywnie działających. Jedynie liczebność jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych jest w miarę dokładna ponieważ jest to związane z coroczną sprawozdawczością jednostek i ewidencją opłacanych składek. Organizacje pozarządowe w gminie Ksielice oprócz działalności dotowanej z budżetu prowadzą również działalność na innych polach działań. Organizacje te prowadzą działalność sportową, kulturalną, edukacyjną, w zakresie rozwoju lokalnego, opieki społecznej, integracji i wsparcia osób niepełnosprawnych, ochrony środowiska oraz innych dziedzinach, w których zadania wykonują okazjonalnie. Wielowarstwowa działalność wydaje się być atutem organizacji i pozwala na tworzenie ciekawych ofert dla społeczeństwa. Praktycznie wszystkie organizacje w gminie Ksielice kierują swoją ofertą do osób indywidualnych przy czym większość odbiorców stanowią członkowie i sympatycy organizacji. Dotychczasowa współpraca organizacji pozarządowych z samorządem opierała się na uchwalanym corocznie przez Radę Miejską „Rocznym Programie współpracy Gminy Ksielice z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami realizującymi zadania publiczne w sferze pożytku publicznego”. Program ten określa corocznie cele, zasady oraz formy współpracy. Określa również priorytetowe zadania publiczne, które gmina pragnie realizować we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wymieniane w programie priorytety to:

- 1) pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywaniu szans tych rodzin i osób;
- 2) promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy;
- 3) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnej;
- 4) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 5) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu;
- 6) turystyka i krajoznawstwo;
- 7) działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- 8) działalność na rzecz organizacji pozarządowych.

Nie wszystkie jednak zadania publiczne realizowane były tak jak należałoby się tego spodziewać, a niektóre nie były realizowane w ogóle. Związane to by było z faktem, że samorząd lokalny organizował konkursy na zadania, o które występowały organizacje pozarządowe. Samorząd nie występował z własną inicjatywą odnośnie zadań, które chciałby realizować za pośrednictwem organizacji. Organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Kisielice nie są przygotowane merytorycznie do prowadzenia niektórych zadań. Wymienić tu należy zadania ujęte w programie jak promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa, działalność wspomagająca rozwój wspólnot czy działalność na rzecz integracji europejskiej. Ze strony organizacji coraz częściej zgłaszana jest potrzeba funkcjonowania pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi na poziomie gminy. Należy jednak wspomnieć, że na terenie gminy działa tylko 8 stowarzyszeń (ubiegających się o wsparcie) i 6 jednostek ochotniczych straży pożarnych. Utworzenie takiego stanowiska jest ekonomicznie nieuzasadnione. Istniejące stanowisko pracy w ramach swojego działania koordynuje współpracę z organizacjami pozarządowymi.

8. Analiza SWOT współpracy gminy Kisielice z NGO

Ocena silnych słabych stron zarówno organizacji pozarządowych jak i samorządu terytorialnego jest niezbędnym elementem rozwijania współpracy międzysektorowej. Pozwala to na wykorzystanie silnych stron, czyli dobrze funkcjonujących elementów współpracy oraz na podjęcie działań celu poprawy tych elementów współpracy, które nie funkcjonują należycie. Jedną z technik używanych we wszystkich obszarach planowania strategicznego jest SWOT. SWOT jest techniką identyfikacji i segregowania informacji. Nazwa pochodzi od pierwszych liter angielskich terminów określających cztery grupy klasyfikacji czynników mających wpływ na analizowany proces:

- *mocne strony (Strengths)* – wszystko co stanowi atut, zaletę analizowanego procesu; uwarunkowania wewnętrzne;
- *słabe strony (Weaknesses)* – wszystko to co stanowi słabość, wadę analizowanego procesu; uwarunkowania wewnętrzne;
- *szanse (Opportunities)* – wszystko to co stwarza dla analizowanego procesu szansę korzystnej zmiany; uwarunkowania zewnętrzne;
- *zagrożenia (Threats)* – wszystko to co stwarza dla analizowanego procesu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej; uwarunkowania zewnętrzne.

Niniejsza analiza została przeprowadzona na spotkaniach roboczych Grupy Planowania Strategicznego.

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
	Mocne strony	Słabe strony
WEWNĘTRZNE	• otwartość na współpracę obu stron, • silni liderzy organizacji, • dotacja samorządu na realizację zadań, • pomoc niefinansowa gminy dla NGO, • samodzielność organizacji, • realizacja pomysłów lokalnych, • duża aktywność członków NGO • konsekwencja w realizacji celów po obu stronach, • duża chęć działania członków NGO, • gotowość do współpracy pomiędzy lokalnymi NGO • udostępnienie na stronie internetowej Urzędu zakładki „Stowarzyszenia gminy Kisielice” • bardzo dobra infrastruktura techniczna w gminie, • doradztwo samorządu w pozyskiwaniu środków • zaproszenie NGO do konsultacji w trakcie przygotowywania projektów szkoleniowych i inwestycji	• brak w gminie etatu pełnomocnika ds. współpracy gminy z NGO, • brak współpracy pomiędzy NGO, • nieumiejętność pozyskiwania środków zewnętrznych przez NGO, • brak motywacji części członków NGO, • niska świadomość podstaw prawnych dotyczących współpracy samorządu z NGO, • przypadkowość wyboru członków zarządu NGO, • niechęć do współpracy między NGO, • niezrozumienie problemów i zasad funkcjonowania NGO, • roszczeniowa postawa niektórych organizacji, • brak profesjonalizmu, • traktowanie organizacji jako petenta a nie partnera, • brak kreatywności, • brak umiejętności przyjmowania krytyki, • brak dostatecznej wymiany doświadczeń pomiędzy stronami, • brak Gminnej Rady Organizacji Pozarządowych, • w ocenie NGO niewystarczająca wysokość dotacji
ZEWNĘTRZNE	Szanse • wzmocnienie współpracy pozafinansowej z urzędem • wykorzystywanie infrastruktury gminnej, • poprawa współpracy z samorządem, • zwiększenie świadomości urzędników o wartości III sektora, • aktywizacja środowisk lokalnych, • poszerzanie ofert konkursowych dla NGO, • szkolenia dla członków NGO, • opracowanie długoterminowych zasad współpracy samorządu z NGO, • wymiana doświadczeń, informacji, • partnerstwo międzysektorowe, • wymiana doświadczeń z innymi samorządami w zakresie współpracy, • doskonalenie analizy potrzeb lokalnych, • powołanie Rady Organizacji Pozarządowych	Zagrożenia • wysokość i sposób podziału środków przeznaczanych na zadania dla poszczególnych NGO. • chęć dominacji niektórych organizacji, • sztywne ramy ustawy o finansach publicznych, • wzajemne niezrozumienie • interesowność, • brak nowych twarzy w organizacjach, • migracje ludności

Przeprowadzona analiza SWOT wykazała, że współpraca lokalnych Organizacji pozarządowych z samorządem nie układa się źle. Napotyka jednak wiele przeszkód, u podłoża których leżą przepisy centralne, wysokość oraz dystrybucja środków przeznaczanych na organizacje pozarządowe. Brak świadomości członków organizacji dotyczących przepisów funkcjonowania NGO, zasad współpracy z samorządem gminnym. Należy jednak zwrócić uwagę, że w gminie Kisielice istnieją jeszcze obszary do dalszego rozwoju współpracy samorządu z Organizacjami. Niniejsza strategia winna określać zasady i formy tej współpracy przy uwzględnieniu obowiązujących przepisów oraz zasobów finansowych, rzeczowych oraz ludzkich zarówno samorządu jak i organizacji. Możliwość bieżącej ewaluacji Strategii powoduje możliwość bieżącego dostosowywania jej do potrzeb wynikających ze zmieniającej się rzeczywistości.

9. Rozwój strategiczny współpracy gminy Kisielice z organizacjami pozarządowymi.

a) Wizja współpracy na lata 2015-2020 w poszczególnych płaszczyznach

		Obszary	Zadania
Płaszczyzna I	Współpraca jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w zakresie tworzenia polityk publicznych	Współpraca samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w diagnozowaniu lokalnych problemów i wyzwań	• Tworzenie instrumentów diagnozowania umożliwiających otrzymanie rzetelnego obrazu lokalnej społeczności. • Powołanie przez samorząd i organizacje pozarządowe wspólnego zespołu badań społecznych. • Wypracowanie zespołu wskaźników do diagnozy lokalnych problemów.
		konsultowanie założeń i projektów aktów normatywnych dotyczących współpracy z NGO;	• Tworzenie procedur konsultacji społecznych. • Inicjowanie powstania grup fokusowych ds. konsultacji: • Rada młodzieży¹; • Rada seniorów²; • Rada badań społecznych³; • Inne⁴.

¹ Przygotowuje głos młodzieży w zakresie prawa miejscowego i wykorzystywania budżetu na cele związane z aktywnością młodych ludzi.

² Grupa doradcza formułująca opinie dotyczące dopasowania usług publicznych do potrzeb osób starszych i sędziwych.

³ Zespół wyspecjalizowanych urzędników, radnych, obywateli, ekspertów, który wypracowuje metody badań jakości życia lokalnej społeczności.

⁴ Doraźne zespoły do spraw badania doraźnych problemów społeczności lokalnej.

Płasczyzna II	Współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań publicznych	Realizacja zadań publicznych z wykorzystaniem form finansowych	• Zlecanie zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie przy czym zlecenie zadania może nastąpić poprzez powierzenie wykonania w całości lub wspieranie z udzieleniem dotacji na częściowe dofinansowanie jego realizacji.
		Współpraca niefinansowa przy realizacji zadań publicznych	• Tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym. • Udzielanie przez gminę wsparcia pozafinansowego (sprzęt, lokale, etc.). • Organizowanie szkoleń dla NGO w zakresie sporządzania ofert i ich rozliczania. • Udzielanie informacji w zakresie tworzenia i funkcjonowania stowarzyszeń. • Tworzenie i prowadzenie internetowej bazy danych o lokalnych NGO. • Wzajemna wymiana informacji w zakresie kierunków działania i ich zharmonizowania. • Tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym. • Promocja działań podejmowanych przez lokalne NGO poprzez umieszczanie na stronie internetowej urzędu. • Pomoc w nawiązywaniu kontaktów z innymi NGO. • Konsultowanie założeń i projektów aktów normatywnych dotyczących współpracy z NGO; • Współpraca i pomoc w zakresie uzyskiwania środków zewnętrznych. • Udzielanie rekomendacji dla NGO starających się o środki zewnętrzne.
Płasczyzna III	Infrastruktura współpracy, tworzenie warunków do społecznej aktywności	System wspierania inicjatyw obywatelskich i organizacji pozarządowych	• Wsparcie instytucjonalne. • Wsparcie szkoleniowo-doradcze w zakresie rozwoju organizacji i inicjatyw obywatelskich. • Wsparcie animacji. • Wsparcie informacyjno-promocyjne. • Wsparcie finansowe (tworzenie funduszu pożyczkowego, gwarancyjnego, wkładów wł.)
		Wspieranie procesów integracji sektora organizacji pozarządowych	• Ogólnodostępna baza danych o organizacjach pozarządowych. • Spotkania branżowe z organizacjami pozarządowymi. • Nieformalne spotkania NGO. • Internetowe grupy problemowe i tematyczne. • Szkolenia i warsztaty dla przedstawicieli NGO. • Wspólne działania promocyjne. • Organizacja wspólnych spotkań tematycznych.

b) Misja współpracy

Misja stanowi generalny cel Strategii rozwoju współpracy samorządu Kisielic z organizacjami pozarządowymi na najbliższe 5 lat wyznaczając główne kierunki przyszłej współpracy, cele strategiczne i operacyjne. Misją tej Strategii współpracy jest rozwój dialogu obywatelskiego w gminie poprzez wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców, wzrost aktywności organizacji pozarządowych formułowaniu polityk publicznych samorządu oraz rozwój i zacieśnianie współpracy międzysektorowej.

Misja powinna być realizowana poprzez następujące cele strategiczne:

- Intensyfikacja udziału NGO w realizacji zadań publicznych;
- Rozwój współpracy samorządu z organizacjami;
- Pomoc instytucjonalna dla NGO i inicjatyw obywatelskich.

c) Cele strategiczne i operacyjne

Cele		Zadania
Strategiczne	Operacyjne	
Intensyfikacja udziału NGO w realizacji zadań publicznych	Szersza promocja ofert konkursowych na realizację zadań publicznych.	• Umieszczanie ofert w BIP-ie. • Przedstawianie ofert w prasie lokalnej.
	Urealnienie wysokości środków na poszczególne zadania.	• Konsultacje dotyczące potrzeby wydatkowania określonych sum na określone zadania.
	Podnoszenie wiedzy członków NGO nt. sporządzania wniosków i rozliczania zadania.	• Organizacja szkoleń na szczeblu gminy. • Udział w szkoleniach i warsztatach organizowanych poza gminą. • Wymiana doświadczeń pomiędzy organizacjami.
	Diagnozowanie potrzeb społecznych a zakres zadań zleconych przez samorząd.	• Opracowywanie i szeroka konsultacja corocznych Programów Współpracy Gminy z Organizacjami Pozarządowymi. • Bieżąca diagnoza i analiza strategii
Rozwijanie współpracy samorządu z organizacjami	Utworzenia Rady NGO i wzmoczenie współpracy międzysektorowej.	• Organizacja kampanii informacyjno-promocyjnych zachęcających do powstania Rady NGO. • Merytoryczna pomoc samorządu przy tworzeniu Rady NGO.
	Poszerzenie zakresu działań przekazanych przez samorząd NGO.	• Organizacja kampanii informacyjno-promocyjnych zachęcających do udziału w różnego rodzaju konkursach.
	Zwiększenie świadomości o konieczności wymiany informacji o planowanych zadaniach.	• Tworzenie wspólnych grup roboczych. • Organizacja szkoleń w tym zakresie.
	Ustalanie priorytetów i sposobu realizacji.	• Tworzenie interdyscyplinarnych grup roboczych i Rady NGO.

Pomoc instytucjonalna dla NGO i inicjatyw obywatelskich	Usprawnienie przepływu informacji pomiędzy ONG a samorządem.	Wzajemne i regularne informowanie się o kierunkach prowadzonych działań.
	Wsparcie organizacji poprzez szkolenia, seminaria, konsultacje w zakresie realizacji zadań publicznych.	Organizowanie spotkań, konsultacji, finansowanie szkoleń dla NGO.
	Kompetentność doradztwa samorządu dla NGO.	- Pomoc w przygotowaniu wniosków. - Pomoc i doradztwo w zakresie zarządzania projektami ich rozliczania.
	Przekazywanie coraz to nowych zadań dla NGO.	Dokładne diagnozowanie potrzeb społecznych.
	Prowadzenie prac związanych ze zwiększeniem świadomości społecznej związanej z inicjatywami obywatelskimi.	Organizowanie spotkań konsultacyjno-promocyjnych dla NGO z terenu gminy.
	Prezentacja dorobku trzeciego sektora i promocja jego osiągnięć.	- Umieszczanie na stronie internetowej gminy informacji o projektach realizowanych przez lokalne NGO. - Na imprezach organizowanych przez gminę infokioski prezentujące dorobek III sektora.

10. Zadania priorytetowe realizowane w latach 2015-2020

Zadania, które mają m.in. być wdrożone w życie w latach 2015-2020 zostały sformułowane przez członków grupy roboczej na 6 spotkaniach. Przewidują one m.in. wdrożenie budżetu obywatelskiego, powołanie Lokalnej Rady Organizacji Pozarządowej. Są to zadania o charakterze priorytetowym ponieważ do tej pory nie funkcjonowały w gminie Kisielice a zasady ich funkcjonowania nie są znane lokalnej społeczności.

10.1. Budżet obywatelski

Budżet obywatelski *inaczej: budżet partycypacyjny* – to proces, który umożliwia mieszkańcom dyskusję i bezpośredni wpływ na decyzje o przeznaczeniu części budżetu publicznego na przedsięwzięcia zgłoszone bezpośrednio przez obywateli. Taka forma budżetu sprawia, że obywatele sami decydują o wydatkach budżetu obywatelskiego. Po raz pierwszy wypróbowano go w brazylijskim Porto Alegre w 1989 roku. W Polsce pionierem jest Sopot, w którym to mieście wprowadzono go w 2011 roku. Wprowadzenie budżetu obywatelskiego nie wymaga zmiany prawa. Wystarczy jedynie dobra wola burmistrza i Rady Gminy. Od strony formalnej należy przeprowadzać konsultacje w sprawie wydatków z budżetu gminy i jest to gwarantem że wybrane projekty zostaną zrealizowane. Wszystko zatem opiera się nie na regulacjach prawnych lecz na wzajemnym zaufaniu. Tworzenie takiego budżetu należy rozpocząć od spotkań burmistrza, radnych i mieszkańców. Dyskusja powinna odpowiedzieć na pytanie czy i jak powinien on działać w gminie i mieście. W wielu przypadkach mała aktywność społeczna w tym zakresie nie wynika z tego, że ludzie nie są zdolni do zachowań społecznych, lecz z tego, że nie mają jak i gdzie włączyć się w sprawy lokalnej społeczności. Budżet obywatelski oznacza, że decyzje podjęte przez mieszkańców będą wprowadzone w życie, niezależnie od tego, czy radni się z nim zgadzają czy też nie. Mieszkańcy wówczas widzą sens angażowania własnego czasu i energii. Proponuje się przygotowanie procedury budżetu obywatelskiego przez Gminę Kisielice i wdrożenie od 2016 roku.

10.2. Gminna Rada Organizacji Pozarządowych

Rada Organizacji Pozarządowych będzie zespołem przedstawicieli lokalnych organizacji pozarządowych działających na rzecz społeczności lokalnej i reprezentująca interesy sektora pozarządowego Miasta i Gminy Kisielice. Kisielicka Rada będzie działała na rzecz dobra wspólnego mieszkańców naszej gminy. Konsekwentnie będzie budować odpowiedzialną społeczność lokalną opartą na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji oraz jawności. Rada będzie inicjować nowe rozwiązania na wielu płaszczyznach, wspierać i reprezentować wszystkie organizacje z terenu gminy Kisielice. Do głównych zadań Rady powinny należeć:

- Przedstawianie propozycji i opinii w zakresie kierunku i form współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz wypracowywanie rekomendacji w zakresie swojej działalności.
- Prezentowanie opinii w zakresie wspierania rozwoju aktywności społeczności lokalnej.
- Wyrażania opinii o projektach aktów prawa miejscowego ważnych dla sfery działalności organizacji pozarządowych.
- Zbieranie, analizowanie i przedstawianie burmistrzowi i Radzie Miejskiej ważnych informacji dla organizacji pozarządowych.

Procedurę powołania Gminnej Rady Organizacji Pozarządowych określi, zgodnie z art. 41 g ustawy o działalności pożytku publicznego, organ stanowiący gminy w drodze uchwały.

11. System wdrażania strategii

Proces wdrażania Strategii wymaga starań wielu podmiotów współpracujących przy jego tworzeniu. Najważniejsze z nich to:

- Urząd Miejski w Ksielicach;
- Organizacje pozarządowe z terenu gminy Ksielice;
- Grupy nieformalne działające na terenie gminy Ksielice;
- Podmioty gospodarcze.

Niezwykle istotną rolę w tym zakresie odgrywają lokalni liderzy organizacji pozarządowych i radni Rady Miejskiej w Ksielicach. Wszystkie te instytucje i osoby tworzą zespół mający na celu tworzenie systemowych rozwiązań problemów społecznych gminy. Najważniejszą jednak instytucją w procesie wdrażania i realizacji celów Strategii jest Urząd Miejski w Ksielicach. To właśnie jego zadaniem jest koordynacja procesu realizacji i monitorowania Strategii. Jednakże Urząd Miejski nie byłby w stanie prowadzić prawidłowej polityki wdrażania Strategii bez pomocy organizacji pozarządowych, które bezpośrednio odpowiadają za realizację zadań wynikających ze Strategii.

Przy wdrażaniu Strategii przez UM i NGO's bardzo ważną rolę mają instytucje wspomagające takie jak:

- Rada Miejska w Ksielicach;
- Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Ksielicach;
- Szkoły;
- Rady sołeckie;
- Inne.

Istotną rolę przy wdrażaniu Strategii odgrywa promocja mająca na celu upowszechnianie celowości i zasad wprowadzania Strategii. Istotną rolę w promocji odgrywają takie elementy jak internet, prasa lokalna, promocja poprzez ulotki i ogłoszenia. Strona internetowa Urzędu Miejskiego posiada zakładkę zakładkę: współpraca/stowarzyszenia, w której m.in. umieszczono informację o Strategii Współpracy gminy Ksielice z organizacjami pozarządowymi. Prasa lokalna jest przekaznikiem informacji dotyczących organizacji pozarządowych działających na terenie gminy uczestniczących w realizacji Strategii. Anonse prasowe dotyczą planowanych i podjętych działań poprzez organizacje pozarządowe. Ogłoszenia i ulotki informują o bieżących działaniach organizacji na terenie swoich miejscowości.

12. Zasady monitoringu i oceny realizacji zadania

System monitorowania wdrażania Strategii powinien być oparty na ścisłej współpracy władzy samorządowej z organizacjami pozarządowymi i stanowić kluczowy element wdrażania i realizacji Strategii. Polega on na regularnym zbieraniu informacji dotyczących stanu zaawansowania wdrażania dokumentu. Przede wszystkim porównywanie osiągniętych celów z zakładanymi. Uzyskane tą drogą dane służą do oceny zadań i pozwolą na racjonalne wydatkowanie środków. Znajomość możliwości realizacji poszczególnych celów Strategii pozwala na bieżącą ewaluację dokumentu uwzględniając jego mankamenty i mocne strony. Podstawowe elementy systemu monitoringu niniejszej Strategii to:

- Urząd Miejski w Kisielicach;
- Instytucje zaangażowane w proces współpracy;
- System sprawozdawczości.

Monitoringowi poddawane są wszystkie cele strategiczne i operacyjne, płaszczyzny współpracy oraz efekty w konfrontacji z zamierzeniami. Całość monitoringu prowadzić ma do bieżącej ewaluacji dokumentu poprzez dostosowywanie go do aktualnych potrzeb społecznych i polityk lokalnych gminy Kisielice.

12.1. Samoocena samorządu za pomocą Lokalnego Indeksu Jakości Współpracy.

Samoocena samorządu gminnego jest integralną częścią monitoringu celowości i zasadności funkcjonowania Strategii. Podstawę samooceny winna stanowić ankieta będąca załącznikiem do niniejszej strategii. Samoocena winna być dokonywana dwa razy do roku. Uzgodnienie działań prowadzących do oceny stanowi pierwszy krok do dobrze przygotowanej oceny. Kolejnym etapem powinno być ustalenie kto z przedstawicieli obu sektorów w danej grupie samorządowej zostanie zaproszony do współpracy przy ocenie. Kto personalnie zostanie zaproszony do współpracy będzie wynikiem pracy grupy roboczej. Ważne przy tym jest aby we współpracy brały udział osoby reprezentujące jak najszerszy wachlarz zadań realizowanych przez samorząd. Istotnym elementem jest również to aby w gronie biorących udział w procedurze znalazły się osoby spoza najbliższego grona osób, które ją inicjowały.

13. Organizacje pozarządowe i jednostki organizacyjne uczestniczące w projekcie

W ramach projektu „Współpraca się opłaca”, którego jednym z zadań było opracowanie Strategii Współpracy Gminy Kisielice z Organizacjami Pozarządowymi, odbyły się również szkolenia tematyczne z zakresu „Modelu współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowej” oraz ogólnych zagadnień, mających wpływ na rozwój III sektora. W szkoleniach wzięły udział 42 osoby z 3 gmin – Kisielice, Prabuty, Susz. Uczestnicy reprezentowali następujące organizacje pozarządowe i jednostki organizacyjne:

Gmina Kisielice:

- Stowarzyszenie Nasza Przyszłość w Butowie
- Młodzieżowy Klub Sportowy Huragan Klimy
- Stowarzyszenie pod Tęczą
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Klimy
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kisielicach
- Rada Miejska w Kisielicach
- Urząd Miejski w Kisielicach

Gmina Susz:

- Stowarzyszenie na Rzecz Społeczności Lokalnej Miasta i Gminy Susz „ARKA”
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Suskiej
- Stowarzyszenia Taka Szkoła
- Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Susz
- Sołectwo Bałoszyce
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suszu
- Rada Miejska w Suszu

Miasto i Gmina Prabuty:

- Prabuckie Towarzystwo Rozwoju Sportu Szkolnego
- Stowarzyszenie Społeczno Kulturalne Prabut-Riesenburg
- Prabuckie Centrum Kultury i Sportu
- Rada Miejska w Prabutach

Załącznik:

Ankieta na podstawie „Niezbędnika do oceny jakości współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi – Lokalny Indeks Jakości Współpracy” wydany przez Departament Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Socjalnej. Październik 2011.

Ocena jakości współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi

Szanowni Państwo,

Serdecznie zapraszam do udziału w badaniu, którego celem jest: (1) ocena jakości współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi w okresie ostatnich 12 miesięcy oraz (2) identyfikacja barier, które utrudniają rozwój naszych relacji.

Wyniki ankiety będą prezentowane wyłącznie w zestawieniach, w sposób uniemożliwiający identyfikację Państwa ocen. Proszę zatem o przedstawienie szczerych opinii, które moglibyśmy wykorzystać do poprawienia jakości naszej współpracy.

Z góry dziękuję za Państwa udział w badaniu i serdecznie pozdrawiam,

.....
Burmistrz Kisielic

A) Ogólna ocena jakości współpracy

- 1) Czy w ostatnich 12 miesiącach Pana(-i) organizacja współpracowała z urzędem lub podległymi mu jednostkami (np. szkołą, ośrodkiem pomocy społecznej, ośrodkiem kultury)

a) Przy tworzeniu nowych rozwiązań prawnych, programów lub strategii?

(np. udział w konsultacjach)

b) Przy realizacji zadań publicznych?

(np. wdrażanie projektów finansowanych przez samorząd)

c) Korzystając ze wsparcia niefinansowego samorządu?

(np. szkolenia, udostępnianie pomieszczeń)

Tak	Nie

- 2) Jak Pan(-i) ocenia intensywność współpracy swojej organizacji z samorządem w ostatnich 12 miesiącach?

Bardzo duża	Duża	Średnia	Mała	Bardzo mała/Brak
Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle

- 3) Jak ogólnie ocenia Pan(i) jakość współpracy z samorządem w ostatnich 12 miesiącach?

- 4) Jakie elementy w relacjach swojej organizacji z samorządem uważa Pan(i) za: (a) największą zaletę/szanse; (b) największą wadę/problem? (Proszę wskazać maks. 2 zalety i 2 wady obecnie działającego systemu)

Zaleta 1: _____

Wada 1: _____

Zaleta 2: _____

Wada 2: _____

- 5) Jak ocenia Pan(-i) aktywność władz samorządowych w sferze aktywizacji społecznej mieszkańców naszego samorządu?
- 6) Jak ocenia Pan(i) podejście przedstawicieli samorządu do współpracy z organizacjami pozarządowymi?
 - a) Wolę współdziałania przy realizacji zadań publicznych
 - b) Poszanowanie zasady partnerstwa
 - c) Stosowanie jawnych i przejrzystych procedur decyzyjnych
- 7) Jak Pan(-i) ocenia sposób, w jaki samorząd...
 - a) Diagnozuje problemy i potrzeby mieszkańców?
 - b) Informuje organizacje o swoich planach i działaniach?
 - c) Uwzględnia ich opinie przy tworzeniu prawa, programów i strategii?
 - d) Finansuje projekty realizowane przez organizacje?
 - e) Pomaga organizacjom w pozyskaniu zewnętrznego finansowania?
 - f) Wspiera (niefinansowo) funkcjonowanie organizacji?

Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle

- 8) Jak ocenia Pan(i) poziom aktywności społecznej mieszkańców naszej wspólnoty samorządowej? (w tym liczbę i aktywność działających tu organizacji pozarządowych)
- 9) Znając lokalne środowisko, jak ocenia Pan(-i) podejście organizacji do współpracy z samorządem i innymi partnerami?
 - a) Wolę współdziałania przy rozwiązywaniu lokalnych problemów
 - b) Stosowanie zasady partnerstwa w relacjach z innymi podmiotami
 - c) Jawność i przejrzystość w działaniu
- 10) Jak Pan(-i) ocenia sposób, w jaki znane Panu(-i) organizacje...
 - a) Diagnozują problemy i potrzeby swoich klientów?
 - b) Informują lokalnych partnerów o swoich planach i działaniach?
 - c) Angażują się w tworzenie nowego prawa, programów i strategii?
 - d) Pozyskują finansowanie na realizację swoich działań?
 - e) Korzystają z mechanizmów niefinansowego wspierania organizacji?
 - f) Działają na rzecz integracji środowiska pozarządowego?

Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle

E) Uwarunkowania oraz rezultaty współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi

- 11) Czy uważa Pan(-i), że obowiązujące rozwiązania prawne oraz programy i działania władz krajowych sprzyjają rozwojowi współpracy między organizacjami pozarządowymi i samorządem?
- 12) Jak Pan(i) ocenia wpływ współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi na jakość i dostępność usług świadczonych mieszkańcom?
- 13) Jak Pan(i) ocenia wpływ dotychczasowej współpracy z na rozwój swojej organizacji?

Tak	Raczej tak	Ani tak, ani nie	Raczej nie	Nie
Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle
Bardzo dobrze	Dobrze	Ani dobrze, ani źle	Źle	Bardzo źle

- 14) Proszę zaproponować jedną, konkretną rzecz, którą powinny zrobić władze samorządowe, aby znacząco poprawić jakość i użyteczność współpracy z organizacjami pozarządowymi

Propozycja:

F) Informacje o organizacji wypełniającej ankietę:

- 15) Data powstania (rok) _____ 16) Zasięg działania: (można wybrać kilka opcji)

gmina/miasto	powiat	województwo	kraj i/lub zagranica
--------------	--------	-------------	----------------------

- 17) Główne obszary działania organizacji (proszę wymienić 1-2 obszary – np. edukacja, kultura, pomoc społeczna, kombatancki)

Obszar 1: _____	Obszar 2: _____
-----------------	-----------------

- 18) Liczba pracowników organizacji i wolontariuszy:

a) Umowy o pracę – ____ osób b) „Zlecenia” i umowy „o dzieło” – ____ osób c) Umowy wolontariackie – ____ osób

- 19) Liczba aktywnych członków: (osób, które angażowały się w działania organizacji w ostatnim roku) _____ osób

Bardzo dziękujemy za poświęcony czas i wypełnienie ankiety

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MINISTERSTWO
PRACY I POLITYKI
SPOŁECZNEJ

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

